

Nr 131.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg åt präster för tiden från och med den 1 maj 1935 till och med den 30 juni 1936; given Stockholms slott den 15 februari 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg anför härefter: Jag anhåller att få inför Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg för tiden från och med den 1 maj 1935 till och med den 30 juni 1936 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningsslagar.

Dyrtidstillägg till ifrågavarande präster har hittills beviljats på grund av bestämmelser i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner samt lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar. I samband med

vissa lagändringar, som påkallats av avvecklingen av det s. k. ecklesiastikåret, hava förenämnda två lagar numera ersatts med en ny lag i ämnet, lagen den 23 november 1934 (nr 544) om dyrtidstillägg åt präster. Jämlikt sistnämnda lag må såsom hittills Konung och riksdag bevilja dyrtidstillägg åt präster, som åtnjuta avlöning enligt prästlönereglingslagen, respektive åt innehavare av prästerlig emeritilön att utgå ur kyrkofonden. Genom berörda lag har icke vidtagits annan ändring i de *grundläggande* stadgandena för omförmälda prästers dyrtidstillägg, än att möjlighet genom lagens avfattning beretts att bestämma tilläggen för annan period än för ecklesiastikår.

Sedan i tjänst varande präster från och med den 1 maj 1930 tilldelats provisoriska tillägg — provisorisk tilläggslönen och provisoriskt tilläggsarvode — å sina löneförmåner, hava dyrtidstilläggen åt ifrågavarande präster utgått efter för befattningshavare i statens tjänst med reglerad avlöning gällande s. k. reducerad beräkningsgrund. Motsvarande reducerade beräkningsgrund tillämpas jämväl beträffande dyrtidstilläggen åt de prästerliga emeritilöntagarna, sedan emeritilönerna från den 1 maj 1927 undergått vissa förhöjningar.

De bestämmelser, som hittills meddelats för i tjänst varande prästers dyrtidstillägg, förete emellertid vissa avvikelser från vad i motsvarande avseende tillämpas för statstjänstemännen.

Dyrtidstillägget åt dessa präster har sålunda utgått för varje ecklesiastikår efter ett system med fixa belopp även under de perioder, då statstjänstemännens dyrtidstillägg — såsom för närvarande — fastställts för varje särskilt kvartal med tillämpning av en så kallad glidande skala. Möjlighet har dock förbehållits Kungl. Maj:t att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknas, skulle bli föremål för ändring, jämväl under löpande ecklesiastikår vidtaga skäligen ändringar i det till ifrågavarande präster utgående tillägget. Stadgandet om tilläggets storlek har därför formulerats på sådant sätt, att bestämmelsen förklarats skola gälla allenast tillsvidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade.

Med hänsyn till de naturaförmåner och tjänstbarheter, som tillförsäkrats en stor del av prästerskapet i samband med de förutvarande bostadsbostälernas utarrendering, och vilka givetvis i ett flertal fall medfört en ej oväsentlig lättnad i dyrtidens tryck, har det vidare ansetts skäligen, att de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg bleve föremål för någon nedsättning i jämförelse med statstjänstemännens. För de senaste ecklesiastikåren har därför det till nämnda präster utgående tillägget utmätts så, att det skulle komma att ligga tre enheter under statstjänstemännens. Minskningen har enbart drabbat det procentuella tillägget.

Övriga avvikelser beträffande dessa dyrtidstillägg från de för statstjänstemännen gällande bestämmelserna, vilka avvikelser i regel varit föranledda av hänsyn till det prästerliga avlöningssystemet, torde icke vara av beskaffenhet att behöva särskilt beröras.

För dyrtidstillägg åt emeritilöntagare gäller däremot i allt samma beräkningsgrund som för f. d. befattningshavare i statens tjänst.

De närmare bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1934/1935 återfinnas dels i kungörelsen den 20 juni 1930 (nr 281) angående dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, sådan den samma lyder efter däri genom kungörelserna den 30 juni 1932 (nr 316), den 28 april 1933 (nr 148), den 30 juni 1933 (nr 449) och den 22 juni 1934 (nr 338) vidtagna ändringar, dels ock i kungörelsen den 18 juni 1927 (nr 295) angående dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner.

Ovan omförmälda lag den 23 november 1934 (nr 544) har trätt i kraft den 1 januari 1935. Genom övergångsbestämmelse i lagen är dock förbehåll gjort därom, att jämlikt lagarna den 30 augusti 1918 (nr 724) och den 19 november 1920 (nr 844) senast beviljat dyrtidstillägg skall utgå intill den 1 maj 1935 och att därom meddelade närmare bestämmelser under samma tid fortfarande skola gälla.

I samband med och som följd av ecklesiastikårets avskaffande har dels genom förutberörda ändringar i 1910 års prästerliga avlöningsslagar dels ock genom ett förut denna dag utfärdat reglemente för prästerskapets avlöning meddelats bestämmelser av innehåll, att prästerskapets huvudsakligaste löneförmåner från och med den 1 januari 1936 komma att i likhet med vad som gäller för befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst utgå månadsvis i efterskott. Med hänsyn härtill synes det vara önskligt, att jämväl de närmare bestämmelserna för dyrtidstilläggen åt prästerskapet, i den mån sådana tillägg alltjämt skola utgå, från samma tid än ytterligare anpassas efter regler, som gälla för statliga befattningshavare.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1935 beträffande utgifterna (för flera huvudtitlar gemensamma frågor) har chefen för finansdepartementet under 8. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. ansett, att till grund för beräkandet av anslagen till dyrtidstillägg borde oförändrat läggas ett indextal av 154. Då jämlikt gällande bestämmelser i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) dyrtidstillägget till befattningshavare i statens tjänst med reglerade löner utgår å den för månad uppburna avlöningen efter det procenttal, som erhålles, då hälften av det av Kungl. Maj:t fastställda talet för levnadskostnadsökningen i förekommande fall avjämnas till närmast lägre hela tal och där- efter i varje särskilt fall minskas med 18, skulle procenttalet för budgetåret 1935/1936 för dylika befattningshavare fortfarande kunna beräknas till 9. Då dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare skall utgå efter ett procenttal, som med 16 enheter understiger hälften av talet för levnadskostnadsökningen, torde man sålunda beträffande dessa tillägg för budgetåret 1935/1936 fortfarande hava att räkna med ett procenttal av 11. Icke heller i övrigt hava några ändringar i de för löpande budgetår gällande grunderna för dyrtidstillägg föreslagits.

Såsom ovan berörts hava dyrtidstilläggen åt i tjänst varande präster hittills utgått efter ett lägre procenttal än det för statstjänstemännen gällande — för de senaste ecklesiastikåren 3 enheter lägre — medan dyrtidstilläggen för emeritilöntagare utgått efter samma procenttal, som för statens pensionärer. Det synes icke föreligga anledning att vidtaga någon ändring i detta avseende för tiden efter den 1 maj 1935. De för den särskilda reduceringen av i tjänst varande prästers dyrtidstillägg ursprungligen anförda skälen hava visserligen numera i stor utsträckning förlorat sin betydelse. De förmåner, som tidigare i regel tillförsäkrats ordinarie präst därigenom, att vid utarrendering av bostadsboställe naturaförmåner och tjänstbarheter förbehållits prästen från bostället till ofta väsentligt nedsatta priser, hava nämligen merendels bortfallit eller i varje fall betydligt inskränkts, allteftersom boställena utarrenderats enligt 1925 års arrendelagstiftning. I den mån upplåtelse av boställe skett efter den 1 maj 1933, torde förbehåll om naturaförmåner eller tjänstbarheter åt präster helt hava upphört. Den såväl ordinarie som extra ordinarie präster tillerkända förmånen att erhålla en huvudsaklig del av sin avlöning in natura (fri bostad å prästgård eller fri bostad och fritt vivre) eller att efter särskild beräkningsgrund erhålla gottgörelse i penningar för sådan naturaförmån innebär emellertid för dessa präster alltjämt en bestående lättnad i dyrtidens tryck, som i allmänhet icke tillkommer statstjänstemännen. Då alltså prästerna i avseende å dessa löneförmåner — i motsats mot statstjänstemännen — erhålla full komensation för levnadskostnadernas ökning, får det fortfarande anses fullt motiverat, att dessa prästers dyrtidstillägg beräknas med samma reducering av procenttalet i förhållande till statstjänstemännens dyrtidstillägg, som hittills tillämpats. Jag vill härvid även erinra om att en dylik reducering av dyrtidstillägget legat till grund för de beräkningar, som på sin tid uppgjordes för bestämmande av ordinarie präst från den 1 maj 1930 tillkommande provisorisk tilläggslönen.

I enlighet med vad här anförts bör alltså det procentuella dyrtidstillägget för tiden från och med den 1 maj 1935 till den 1 juli 1936 bestämmas att utgå för i tjänst varande präster efter ett procenttal tre enheter under det för statstjänstemännen gällande samt för emeritilöntagare enligt den procent, som kommer att tillämpas för f. d. befattningshavare i statens tjänst.

För tiden till den 1 januari 1936 torde i övrigt för samtliga präster böra tillämpas samma bestämmelser beträffande dyrtidstillägg, som för dem gällt under ecklesiastikåret 1934/1935. För tid efter den 1 januari 1936 till och med budgetårets slut torde beträffande emeritilöntagare icke annan ändring av gällande föreskrifter böra vidtagas än att i följd av bestämmelserna om månadsutbetalning av löneförmånerna maximeringen av underlaget för det procentuella tillägget fixeras till 400 kronor för månad samt jämväl barn-tillägget bestämmas utgå för månad med fyra kronor.

Beträffande övriga präster bör maximeringen av det belopp, varå procen-

tuellt dyrtidstillägg må beräknas, samt barntillägget likaledes bestämmas för månad eller alltså det förstnämnda till 700 kronor samt barntillägget till 4 kronor. Vidare bör — med hänsyn till att från den 1 januari 1936 ifrågavarande präster tillkommande avlöningsförmåner huvudsakligen skola utbetalas månadsvis — i likhet med för statstjänstemännen uttryckligen angivas, att för ordinarie präst och kyrkoadjunkt (ständig adjunkt) procentuellt tillägg icke må beräknas å tjänstledighetsavdrag, som de kunna få vidkännas å sin avlöning, samt ej heller å sådana avdragsposter å avlöningen, å vilka extra ordinarie präst såsom ämbetsbiträde eller vikarie äger uppbära dyrtidstillägg.

Procentuellt tillägg bör — i likhet med vad som gäller beträffande präst tillkommande hyresersättning och gottgörelse i penningar för förmån av bostad och vivre — icke heller beräknas å sådan av myndighet fastställd gottgörelse i penningar, som utgår till ämbetsbiträde åt eller vikarie för prästman för skjuts i tjänsteärenden.

Att storleken av emeritilöntagares dyrtidstillägg skall fastställas för kvartal efter glidande skala följer omedelbart av den för dessa tillägg gällande bestämmelsen, att desamma skola utgå enligt samma grunder som för f. d. befattningshavare i statens tjänst.

Såsom förut nämnts har däremot dyrtidstillägget för de i tjänst varande prästerna fastställts att utgå tillsvidare under ecklesiastikår efter fixt procenttal med rätt för Kungl. Maj:t att under ecklesiastikårets lopp jämka detta tal, därest förhållandena skulle så påkalla. Detta beräkningssätt synes alltjämt böra för ifrågavarande präster tillämpas intill 1935 års utgång. För tiden därefter, då månadsutbetalning av de prästerliga avlöningarna börjar tillämpas, torde böra övervägas, huruvida icke dyrtidstilläggen jämväl åt dessa präster — på sätt gäller för statstjänstemännen — skola fastställas för kvartal med tillämpning av en glidande skala. Kungl. Maj:t torde få utfärda de erforderliga bestämmelserna härom.

Enligt en inom ecklesiastikdepartementet på grundval av det ovan anförda verkställd beräkning komma kostnaderna för ifrågavarande dyrtidstillägg för tiden den 1 maj 1935—den 1 juli 1936 att i runt tal uppgå till 1,515,000 kronor, vilket motsvarar omkring 1,300,000 kronor för år.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under tiden från och med den 1 maj 1935 till och med den 30 juni 1936 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 23 november 1934 (nr 544) om dyrtidstillägg åt präster; samt

att bemyndiga Kungl. Maj:t att för tid, varunder dyrtids-

Kungl. Maj:ts proposition Nr 131.

tillägget åt de i tjänst varande prästmännen icke fastställes efter glidande skala, förordna, att det till dem utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig jämkning, därest det tal för levnadskostnadsökningen, i förhållande vartill stats-tjänstemännens dyrtidstillägg utgår, under samma tid blir föremål för ändring.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Johannes Dillner.